

Savunmanın Kalbi Bigalı Kalesi'nin Restorasyonu Tamamlandı

Çanakkale Boğazı'nın güvenliğini sağlayan kilit noktalardan olan ve restorasyon çalışmaları ile eski ihtişamına kavuşan Bigalı Kalesi'nin 2022 yılı içerisinde ziyarete açılması planlanıyor. II. Mahmut döneminde, 1815-1818 yılları arasında inşa edilen ve 1. Dünya Savaşı'nda Çanakkale'de düşmana karşı kazanılan destansı zaferin tanıklarından olan Bigalı Kalesi'nin restorasyonu, Prof. Dr. Oğuz Ceylan (MSGSÜ Mimarlık), Doç. Dr. Turgay Coşgun (İÜ İnşaat Mühendisliği) ve Doç. Dr. Yusuf Acioğlu'ndan (ÇOMÜ Sanat Tarihi) oluşan Bilim Kurulu'nun danışmanlığında ve Alan Başkanlığı'nın müellifliğinde tamamlandı. Dünyada eşi benzeri olmayan; vatan savunmasında hemen karşı kıyıda Nara Burnu üzerinde yer alan Nara Kalesi ile birlikte Çanakkale Boğazı'nın Marmara Denizi doğrultusundaki son savunma noktası olan Bigalı Kalesi, Çanakkale Muharebeleri'nde tamir, bakım ve iklim çalışmalarıyla önemli bir yere sahiptir.

90 Bin Tüfeğe Tamir

25 Nisan 1915 Kara Muharebelerindeki şiddetli çatışmalar sonrasında, şehit ve yaralı askerlerden toplatılan ve tamir gereken silahlar, cephe gerisinde; Eceabat, Kilya Limanı, Bigalı Kışlası ve Akbaş civarında olmak üzere toplam beş ambarla toplandı. Üçüncü Kolordu, bir tüfek tamirhanesinin açılmasını öngördü. Ardından, Bigalı köyünde Kuzey Grubu için bir ambar ve tüfek tamirhanesi kuruldu. 17 Mayıs 1915 tarihinde Bigalı köyünün düşman donanması tarafından bombardımana uğramasıyla tamirhaneyi korumak için köyün doğusunda, kısmen ahşaptan yapılan 14 barakaya geçildi. Ambar, günlük ortalama 400 tüfeğin tamir ve yağlaması yapılabiliyordu. Bigalı köyündeki tamirhanenin yeterli gelmemeye başlaması ile de Bigalı Kalesi içerisinde, Güney ve Kuzey Grubu için Üçüncü Kolordu silah tamirhanesinin hazırlanması ihtiyacı doğdu. Bu amaçla resmi açılışı 16 Temmuz 1915 Cuma günü saat 18.00'de yapılan tesiste, muharebeler boyunca 90 bine yakın tüfeğin tamiri yapıldı.

Kalenin Yapım Hikayesi

Amiral John Duckworth komutasındaki İngiliz donanmasının, 19 Şubat 1807'de herhangi bir direniş görmeden Çanakkale Boğazı'nı geçmesi sonrasında Boğaz savunmasını güçlendirmek için ilave tedbirler alınması gerekliliği ortaya çıktı. Bu kapsamda 1807 yılında Sultan III. Selim döneminde yapılacak işleri düzenlemek üzere Fransız Mühendis Juchercou de Saint Denis getirildi. Önerisi üzerine Çanakkale Boğazı sahillerine yeni istihkamlar yaptırılmasına karar verildi. Bu karar doğrultusunda, Boğaz'ın en dar mevki olan Çanakkale-Kilitbahir hattı ile Nara Burnu-Bigalı hattı arasında savunmanın güçlendirilmesi kararlaştırıldı. Böylece Anadolu sahillerinde Nara ve Köse Burnu kaleleri,

Rumeli sahillerinde ise bunların tam karşısında yer alacak şekilde Bigalı ve Çamburnu kaleleri yaptırıldı. Kalelerin inşaatına eşzamanlı olarak 1807 yılı sonlarında başlandı. Ancak inşaat süreci, özellikle iç karışıklıklar nedeniyle uzadı ve Sultan II. Mahmut döneminde, 1818 yılında tamamlanabildi.

Restorasyon Çalışmalarının Teması: Silah Tamirhanesi

Günümüze; harap halde bir mescit, çeşme, büyük cephanelik, iki küçük cephanelik ve temel izleri görülen kışla binasıyla ulaşan kalenin 2017 yılında başlayan restorasyon çalışmaları ve çevre düzenleme projesi kapsamında karargah binası müze yapısı, idari bina, kafeterya yapılarının imalatları ile kıyı koruma imalatı tamamlandı. Çanakkale Muharebeleri sırasında, "3.Kolordu Esliha (Silah) Tamirhanesi" olarak kullanılan Bigalı Kalesi'nin karargah binasında yapılacak teşhir-tanzim projelerinde de ana tema dönemin Silah Tamirhanesi olarak belirlendi. Eski ihtişamına kavuşan savunmanın kalbi Bigalı Kalesi ziyaretçilerini bekliyor.

